

Coordonatori:
Rodica Mihaela Stănoiu
Emilian Stănișor
Aura Preda
Constantin Sima
Vasile Teodorescu

Conferința cu participare internațională
CRIMINALITATEA ȘI MEDIUL

București
11 aprilie 2014
- manifestare unică sub acest titlu -

Coordonatori:
Rodica Mihaela Stănoiu
Emilian Stănișor
Aura Preda
Constantin Sima
Vasile Teodorescu

Conferința cu participare internațională
CRIMINALITATEA ȘI MEDIUL

București
11 aprilie 2014
- manifestare unică sub acest titlu –

Universul Juridic
București
-2014-

Editat de S.C. Universul Juridic S.R.L.

Copyright © 2014, S.C. Universul Juridic S.R.L.

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al

S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOȚIT DE SEMNĂTURA ȘI
ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE INTERIORUL
ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

**CRIMINALITATEA ȘI MEDIUL. Conferință internațională
(2014 ; București)**

**Conferința cu participare internațională "Criminalitatea și mediul" :
București, 11 aprilie 2014 / coord.: Rodica Mihaela Stănoiu, Emilian Stănișor,
Aura Preda, ... - București : Universul Juridic, 2014**

Bibliogr.

ISBN 978-606-673-448-6

I. Stănoiu, Rodica Mihaela (coord.)

II. Stănișor, Emilian (coord.)

III. Preda, Aura (coord.)

343.9(063)

REDACȚIE:

tel./fax: **021.314.93.13**

tel.: **0732.320.666**

e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL

telefon: **021.314.93.15**

DISTRIBUȚIE:

tel./fax: **021.314.93.16**

e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

CUVÂNT DE DESCHIDERE

Rodica Mihaela STĂNOIU

Doamnelor și Domnilor,

În primele decenii ale acestui Mileniu, importante instituții de învățământ și cercetare din diferite colțuri ale lumii au sărbătorit introducerea criminologiei în curricula de studii universitare precum și crearea unor structuri specializate pentru studiul fenomenului infracțional.

Menționăm astfel împlinirea a 60 de ani în 2006 a Școlii de Criminologie de la Liège (Belgia), în 2009 sărbătorirea centenarului Școlii de Științe Criminale de la Lausanne, 50 de ani de existență ai Școlii de Criminologie de la Montreal sărbătoriți în 2010.

Cu ce ne lăudăm noi românii în această perioadă? Cu desființarea Institutului Național de Criminologie în 2007 din inițiativa ministrului justiției, iar în 2013 cu tentativa de suprimare a Revistei de Criminologie, Criminalistică și Penologie din ordinul conducerii Parchetului General, tentativă din fericire eșuată, cel puțin pentru moment, datorită efortului unor membri din conducerea Societății Române de Criminologie și Criminalistică, în frunte cu dl. Vasile Teodorescu cărora, dați-mi voie ca în numele meu și al dumneavoastră, să le aducem calde mulțumiri.

Rămasă aproape singură pe baricadele luptei pentru supraviețuirea acestei discipline, Societatea Română de Criminologie și Criminalistică continuă prin Conferința de astăzi provocarea lansată în 2011 de către organizatorii celui de-al XII-lea Colocviu al Asociației Internaționale a Criminologilor de Limbă Franceză (Montreal, 2012) cu privire la capacitatea Criminologiei contemporane de a inova atât în plan **teoretic** (avându-se în vedere aici dezbaterile epistemologice actuale cu privire la statutul disciplinei sau reîntoarcerea în forță în câmpul cercetării criminologice a științelor despre viață precum biologia sau neuropsihologia), **metodologic** (utilizarea mijloacelor informatice a căror capacitate de calcul permite studiul unui număr foarte mare de subiecți), a **obiectului de studiu** (prin lărgirea considerabilă a sferei criminologiei) și nu în ultimul rând a **unor noi practici de intervenție** în cadrul strategiilor de prevenire și control a criminalității¹.

Relația dintre criminalitate și spațiu, tema Conferinței noastre de astăzi, a atras atenția oamenilor de știință încă de la începuturile Criminologiei pozitivistice. Școala cartografică, prin reprezentanții ei de seamă Guerry și Quetelet, care au întocmit veritabile hărți privind variațiile infracțiunilor de violență sau a celor îndreptate împotriva bunurilor în funcție de zona geografică și de climat, au fost confirmate în Marea Britanie de către Plint și Mayhew și au intrat de multă vreme în patrimoniul Criminologiei.

În debutul secolului al XX-lea Criminologia Nord Americană este cea care, prin celebra Școală de la Chicago preia ștafeta. Reprezentații acesteia, îndeosebi Clifford Shaw și Henry McKay utilizând un model de analiză mult mai rafinat în plan teoretic și metodologic, impun în criminologie conceptul de *zonă criminogenă* specifică cartierelor defavorizate. Spațialitatea și localizarea devin astfel o „grilă de lectură și un levier de

¹ Le XIIIème Colloque de L'Association Internationale des Criminologue de Langues Française, Montreal, 12-15 mai 2012, Appel a Communication.

intervenție”² în studiul criminalității. Schimbarea fundamentală are loc însă, spre sfârșitul anilor '60 și începutul anilor '70 odată cu depășirea limitelor Criminologiei pozitivistice, prin lărgirea obiectului de studiu, întrebarea **unde** se comit infracțiunile, alăturându-se celorlalte întrebări fundamentale la care Criminologia își propune să răspundă. Un merit deosebit au avut în acest sens, studiile lui Jeffrey³ și Newman, ultimul susținând că anumite modificări în arhitectura urbană pot reduce criminalitatea⁴. Spre anii '90 spațiul devine astfel, în paradigma criminologiei post moderne, una dintre dimensiunile esențiale ale actului criminal⁵.

Abordarea globalistă a studiului criminalității în paralel cu diversificarea subramurilor Criminologiei generale determină apariția unei noi subramuri denumită fie Criminologia mediului înconjurător în terminologia anglofonă⁶, fie Ecocriminologia sau Geocriminologia în cea francofonă⁷.

Așa cum s-a subliniat cu ocazia celui de al 8-lea Colocviu al Asociației Internaționale a Criminologilor de Limbă Franceză care a avut ca temă de dezbatere „Delincvența și mediul de viață”, ecologia în sens larg, care cuprinde aspectele ce țin de la mediul de viață până la situația geopolitică, se impune astfel ca un punct de joncțiune între teorie și practică⁸ ce permite o abordare multidisciplinară de tip transversal a formelor de delincvență pe care le întâlnim în diferite medii: familie, școală, mediul profesional, stradă, cartier, urban-rural, justiție, afaceri, politică.

Majoritatea acestor probleme fac obiectul comunicărilor înscrise în programul conferinței și vor examina fără îndoială aspecte interesante. Este motivul pentru care mă limitez numai la unele succinte considerații.

Prima, are în vedere faptul că începând cu Legea Bonnmaison din 1980 din Franța, în elaborarea strategiilor de prevenire a criminalității, unitatea geografică, habitatul social devine unul dintre elementele esențiale de evaluare a riscului criminogen.

Criminologul canadian Maurice Cusson examinând contribuția Geocriminologiei la explicația delincvenței o face în termeni de activitățile de rutină ale făptuitorilor, de traseele acestora, de punctele calde și de opțiuni. Spațiul pe care aceștia îl frecventează pot avea trei funcțiuni: ca teren de vânătoare, ca sanctuar și ca loc de trafic⁹.

O a doua remarcă, privește surprinderea mea că mediul politic și mediul de afaceri nu a reținut atenția dumneavoastră. În aceste condiții vă supun atenției câteva idei pe care reputatul criminolog francez Raymond Gassin le-a prezentat la colocviul amintit¹⁰. Analiza lui R. Gassin se concentrează pe tipul de infracțiuni specifice mediului politic, pe autorii acestora și pe reacția socială față de acest fenomen.

² Le 8ème Colloque de L'Association Internationale des Criminologues de Langues Française, Liège, 5-7 mai 2002, *Delinquance et Milieux de Vie*.

³ C.R. Jeffrey, *Crime Prevention Through Environmental Designs*, Beverly Hills, Sage Publications.

⁴ O. Newman, *Architectural Designs for Crime Prevention*, National Institute of Law Enforcement and Criminal Justice”, 1971, *Defensible Space*, New York, Macmillan, 1972.

⁵ R.M. Stănoiu, *Criminologie aprofundată*, Note de Curs, Masterat Criminologie, Universitatea Dimitrie Cantemir.

⁶ *Environmental Criminology*, edit. by P.J. Brantingham, Patricia I. Brantingham, Waveland Press, Inc. Illinois, 1991.

⁷ M. Cusson, *Le space urbain vu par les delinquents*, 8ème Colloque de AICLF, p. 29.

⁸ *Op. cit.* p. 3.

⁹ M.Cusson, *op. cit.*, p. 29.

¹⁰ R. Gassin, *Delinquance et milieu politique dans les sociétés démocratique*, al 8-lea Colloque....., p. 24 și urm.

Și iată concluziile:

A) Eliminând din cadrul analizei acele fapte care nu au legătură cu activitatea politică, autorul se concentrează pe acele fapte care au ca mobil fie îmbogățirea personală fie cele care se comit în interesul partidelor politice, subliniind, pe drept cuvânt, că între cele două tipuri de activități există o legătură intrinsecă. Este vorba, cu precădere, de fapte de corupție, de deturnare de fonduri publice, de abuz în serviciu, conflict de interese, fals și uz de fals, fraudă electorală. Analiza cantitativă a fenomenului arată că la cei aprox. 40.000 de aleși (parlamentari, primari, consilieri generali și regionali, primari) rata criminalității este de 8,75% față de cea de 10% comisă de adulții neîncadrați politic, ceea ce demonstrează, arată Gassin, că gradul de moralitate al politicianilor francezi nu diferă cu nimic de cel al ansamblului populației¹¹.

B) Actorii principali sunt oamenii politici aparținând tuturor partidelor politice, de la primarii micilor comune până la capul statului. În jurul acestora gravitează personaje ce aparțin mediului de afaceri, mass-media etc.

La nivel de atitudine, arată Gassin, toți acești actori când se află în fața organelor judiciare, neagă sistematic faptele imputate și se declară victime ale adversarilor politici sau ale sistemului judiciar.

C) Profesorul Gassin semnalează diferențe privind reacția față de acest tip de criminalitate între opinia publică, justiție și mediul politic.

Reacția opiniei publice a înregistrat o traiectorie interesantă. Timp de secole cetățenii fie au acceptat fie au tolerat privilegiile de care se bucură oamenii politici, cu tot ce decurge de aici. În ultimii 20 de ani (mai ales după apelul de la Geneva) principiul egalității tuturor persoanelor în fața legii revine în forță și cere ca oamenii politici să se supună dreptului comun. Această exigență nu poate fi satisfăcută, arată Gassin, decât în măsura în care puterea judecătorească poate își dorește să se elibereze de tutela executivului.

Gassin arată că o asemenea transformare a avut loc în Franța (ca și în Italia) dar că în ultima perioadă mediul politic și-a „revenit”, denunțând „injustiția justiției”¹² față de aleși și folosind anumite tehnici de neutralizare a independenței acesteia, iar percepția publică s-a modificat și ea în sensul unei mai mari toleranțe care se exprimă cel mai adesea printr-o atitudine de indiferență față de atare comportamente.

Partea cea mai interesantă a comunicării prof. Gassin o reprezintă explicația pe care o propune cu privire la corupția din mediul politic.

O primă explicație se fundamentează pe paradigma *personalitate – situație*, proprie Criminologiei etiologice. Fără îndoială, mediul politic atrage o serie de indivizi tocmai prin ocaziile pe care le oferă pentru îmbogățire rapidă, pentru privilegii, pentru favoruri. Alții, care chiar dacă nu urmăresc *a priori* aceste ținte, pe fondul unor personalități fragile sunt virusați ulterior de mediu.

Gassin consideră că această explicație poate fi acceptată pentru un număr de cazuri particulare, dar nu este de natură să ofere o explicație convingătoare cu privire la ansamblul fenomenului. Criminologul francez apelează în acest scop la „psihosociologia grupurilor sociale”. Pornind de la faptul că într-un sistem democratic puterea politică a poporului este exercitată prin reprezentanți aleși prin votul liber exprimat, aceștia devin astfel, depozitarii acestei puteri. Aleșii, cei cărora le revine sarcina de a adopta legile și de a lua cele mai

¹¹ *Ibidem*.

¹² R. Gassin, *op. cit.*, p. 26.

importante decizii au tendința să considere că sufragiul universal le-a conferit o putere absolută, care le permite orice, inclusiv să dispună de banul public după bunul plac¹³, ocultând complet că sunt numai delegați ai electoratului.

În acest sens Gassin arată că aleșii detentori ajung să se considere veritabili proprietari, acesta fiind „efectul pervers specific al sufragiului universal”¹⁴.

Invocând opinia unui filozof și istoric francez, Profesorul Gassin conchide pe o notă sumbră „lipsa de onestitate și cupiditatea clasei politice reprezintă imaginea contemporanilor săi”¹⁵.

Cu privire la asemănările și deosebirile între Franța și România, Institutul Național de Criminologie abuziv desființat, avea înscrisă în planul de cercetare o temă despre fenomenul corupției în România, oferind în perioada respectivă primele evaluări. Nu putem să nu ne întrebăm dacă, printre motivele care au determinat desființarea Institutului nu au fost și temerile cu privire la concluziile pe care studiul respectiv le-ar fi putut oferi opiniei publice.

Va las pe Dumneavoastră să reflectați la această ipoteză, eu o voi face în cuprinsul unei cărți aflată în curs de elaborare.

Urez succes lucrărilor Conferinței!

¹³ R.Gassin, *op. cit.*, p. 28.

¹⁴ *Ibidem.*

¹⁵ R. Gassin, *op. cit.*, p. 27.

CRIMINOLOGIA ȘI MEDIUL. O PERSPECTIVĂ ENVIRONMENTALĂ

Prof. univ. dr. Mircea DUȚU

Directorul Institutului de Cercetări Juridice
„Acad. Andrei Rădulescu” al Academiei Române

Raporturile dintre mediu și științele sociale sunt complexe și diverse. Una dintre zonele de intersectare și fertilă influențare reciprocă rămâne cea a determinărilor fenomenului infracțional de către condițiile de mediu (naturale și artificiale).

1. Criminologia mediului, ca nouă disciplină științifică, nu a apărut pe un teren gol; asemenea celorlalte dezvoltări semnificative ale științelor sociale, ea s-a născut în urma unei abordări specifice a studiului criminalității, ce poate fi denumită „criminologia spațială”.

Dacă legătura dintre condițiile de mediu (fizic) și comportamentul uman a fost afirmată încă din timpuri străvechi¹, apariția preocupărilor în domeniul care avea să se afirme ulterior, în a doua jumătate a secolului al XX-lea, ca **environmental criminology** (criminologia mediului) este legată de constituirea și folosirea statisticii judiciare, după 1805 în Marea Britanie și începând cu 1825 în Franța, în cadrul investigațiilor sociologice. Totuși, și în această materie, studiile inițiale nu cuprindeau și analiza spațială. A trebuit să se aștepte lucrările lui Guerry (1835)² și Quételet (1842)³ spre a apărea primele cercetări care să pună în raport direct distribuția spațială și o formă de vătămare infracțională,

¹ Într-adevăr, teoria modernă a determinismului mediului își are adânci rădăcini în timp, mergând până la antichitatea greco-romană. Astfel, în al său „Tratat despre aer, ape și locuri” Hippocrate stabilea un raport de la cauză la efect între condițiile de mediu și formarea fizică și mentală a omului și afirma convingerea că nu numai aparența locuitorilor, dar și caracterul și cultura acestora depind de climă și natura terenului. La rândul său Aristotel, în cartea a VII-a a „Politicii”, făcea aprecieri în sensul unei legături între climatul cald sau friguros al regiunilor și temperamentul, inteligența și abilitățile locuitorilor acestora. O atare gândire asupra rolului determinant jucat de climă mai ales asupra organismului uman și chiar a caracterului diferitelor grupuri etnice s-a propagat și în lumea romană antică. După Posidonius, au urmat referirile din lucrările lui Titus Livius, Pliniu cel Bătrân sau Vitruviu. Așa, de exemplu, acesta din urmă a dezvoltat tema raportului dintre climă și arhitectură, cu notații speciale asupra influenței condițiilor ecoclimatice în privința constituției fizice și caracterului oamenilor. Pentru problemă, a se vedea: P. Fedeli, *Ecologie antique*, Infolio editions, Paris, 2005, pp. 15-24.

² André-Michel Guerry (1802-1886), avocat și statistician, a fondat împreună cu Quételet „statistica morală” și a căutat să stabilească o geografie a criminalității. A folosit primele statistici infracționale moderne publicate (1827) pentru a demonstra legătura dintre rata criminalității și diferiți factori sociali. Opera sa principală *Essai sur la statistique morale de la France* (1835) exprimă, printre altele, teza că regiunile bogate sunt victime ale mai multor infracțiuni contra proprietății decât altele, mai sărace, dar și la o rată mai ridicată a criminalității în general.

³ Lambert-Adolphe-Jacques Quételet (1796-1874) a abordat problema regularităților anuale constatate statistic, precum cele privind rata de criminalitate, suicid, nupțialitate ș.a., pe care le consideră „caracteristici morale”; regularitatea lor trebuie să aibă cauze în ordinea socialului. Constanța cu care crimele similare se repetă (și pedeapsa lor) l-a condus să afirme că tributul pe care omul îl plătește crimei este și mai regulat decât cel plătit naturii ori impozitelor. A relevat în cercetările sale că locația geografică, clima, anotimpul, sexul și educația influențează înclinația unui individ pentru comiterea de infracțiuni. Quételet preconiza o abordare „tehno-preventivă” (care să facă infracțiunea mai dificilă din punct de vedere tehnic), apărând astfel ca un precursor al prevenției situaționale. Principala sa lucrare rămâne *Physique sociale ou essai sur le développement des facultés de l'homme* (Bruxelles, 1842, 1869).

respectiv nivelul departamental al incidentelor contra proprietății. Evidențiind diferența de repartizare între atingerile aduse proprietății și actele violente, statisticienii introduceau noțiunea fundamentală de distribuție geografică inegală. În acest context, englezul Plint constata că ratele de criminalitate diferă după gradul de industrializare a regiunilor și al orașelor, dar asemenea studii erau efectuate pe scale teritoriale largi și aveau să servească ca argument teoreticienilor etiologiei criminale, precum Marx și Ferri, care căutau o cauză a criminalității, în primul rând în anomaliile sociale.

Lucrările vizând nivelurile de agregare mai restrânse apar mai întâi în Marea Britanie, în timp ce observațiile franceze se concentrează în plan departamental⁴.

În secolul al XIX-lea, Guerry a formulat „legea termică a criminalității” (echivalentul teoriei climatului din politică), potrivit căreia infracțiunile împotriva persoanelor ar predomina în regiunile din sud și în timpul sezonului cald, iar infracțiunile contra proprietății în regiunile din nord și în timpul anotimpului rece. În afara temperaturii, a considerat că mai pot fi reținute, în acest sens, presiunea barometrică, gradul de hidrometrie, bătaia vânturilor și efectul ploii. Nu s-a ignorat nici starea periodicității interioare care există la om ce este în relație cu mediul fizic-chimic ambiant (ritmul temperaturii corpului, periodicitatea somnului și a stării de veghe, periodicitatea sexuală la femei)⁵.

S-a mers până la a specula și releva, ca argumente, în acest context, mai marele număr de violuri și atentate la pudoare comise primăvara și la începutul verii, când temperaturile cresc și care sunt perioadele anului când se produc rutul la animale și fecundația la plante. Totuși, asemenea considerații nu au avut un impact prea mare asupra lumii criminologilor, care s-a mărginit să conchidă că, dacă poate exista o oarecare corelație între mediul fizic și delincvență, relația este foarte indirectă și trece prin influența condițiilor geografice asupra organizării și funcționării societății. Așa, de exemplu, clima unei țări determină, într-o oarecare măsură, organizarea sa socială, lungimea zilelor de vară care prelungesc viața socială exterioară, favorizează multiplicarea riscului de infracționalitate împotriva persoanei, în timp ce obscuritatea lungilor nopți de iarnă pe cea îndreptată contra proprietății, dar cu limite ce trebuie bine apreciate⁶.

Distincția între zi și noapte în orașe și influența sa asupra stării de criminalitate continuă să intereseze specialiștii și astăzi, după cum o demonstrează un studiu recent asupra relațiilor dintre mișcările diurne ale populației și ambianța pe care acestea o creează în orașe, cu rata de criminalitate înregistrată de serviciile de poliție⁷.

În privința agregării spațiale, cercetările efectuate în veacul al XIX-lea aduceau concluzii importante, precum: a) criminalitatea variază în spațiu; această variabilitate se remarcă la diferite niveluri de agregare; b) rata de criminalitate este diferită după cum este plasată sub unghiul provinciei, comitatului, regiunii; c) criminalitatea persistă de-a lungul

⁴ Glyde, de exemplu, a examinat distribuția infracțională la nivel de oraș și de sat, iar Mayhew s-a interesat de criminalitatea londoneză și a descoperit că zonele de furt în interiorul aglomerației corespundeau unor sectoare stabile și cunoscute printre populație, precum „rookeries”. El a arătat că poziționarea acestor cartiere la limita metropolei este un factor determinant pentru a înțelege sensibilitatea acestor zone de infracțiune.

⁵ Această „lege” infirmată ulterior de statisticile penale este considerată un bun exemplu de cauzalitate imaginară, sprijinită pe sugestiile sensului comun (precum căldura considerată a „înfierbânta” pasiunile violente).

⁶ R.Gassin, S.Cimamonti, Ph. Bonfils, *Criminologie*, 7e édition, Ed. Dalloz, Paris, 2011, p. 453.

⁷ M.A. Andersen, *Diurnal movements and the ambient population. An application to municipal-level crime rate calculation*, în „Revue canadienne de criminologie”, 2010, p. 97.

timpului și este mai mult sau mai puțin cercetată, evaluată și sunt trase concluzii. O atare constatare a deschis calea altor studii, care vor căuta să coreleze criminalitatea cu densitatea, demografia ori sărăcia populației.

Aceste observații au sugerat o ipoteză care va fi dezvoltată în secolul al XX-lea: aceea că ar exista o relație puternică între locul de rezidență al autorilor și localizarea țințelor (victimelor).

2. Rolul decisiv al Școlii de la Chicago

Analiza criminalității sub unghi spațial va cunoaște o nouă etapă de dezvoltare începând cu anii 1920, prin lucrările **Școlii de la Chicago**, consacrate ecologiei sociale, care va dura până prin anii '70 și care a fost adesea denumită „ecologică” din cauza preocupării sale de interacțiunile individului cu mediul (mai ales cel urban). Ele au căutat explicații variațiilor spațiale ale criminalității în organizarea diferențială a orașelor, prin intermediul proceselor ecologice și urbanistice. Orașul era văzut ca un microunivers de cunoștințe, un spațiu trăit, real, investit, destinat apropierii și excluziunii. Problema a fost abordată pe două căi. Prima, cunoscută sub denumirea de **teoria segregățiunii teritoriale**, consideră teritoriu ca fiind distribuit, din punct de vedere biologic, între clase economice, aflate în competiție pentru accesul la resursele orașului. În lucrările sale, Simmel, de exemplu, încerca să determine influența orașului asupra psihologiei colective și a individului ca subiect al colectivității. Cea de-a doua cale a derivat din psihologia socială ori „dezorganizarea” socială. Potrivit acesteia, putem să identificăm natura și calitatea organizării sociale în „arii naturale” și să prevedem consecințele individuale și colective ale expunerii lor la diferite stadii ale organizării sociale.

„Aria naturală” este un cartier ori un sector al orașului care îndeplinește o funcție specifică în spațiul urban. Școala de la Chicago consideră orașul ca un laborator social în care diferitele caracteristici sociale, culturale și morale pot să fie reperate prin teritoriile care se diferențiază prin specializarea lor. Diferite zonări și corelări socio-economice și culturale au fost efectuate în această perioadă de cercetătorii americani și vest-europeni. Studiile nord-americane asupra corelației dintre spațiu și criminalitate s-au organizat pe trei categorii. Cercetările comparative privind regiunile arătau că omorurile se concentrau mai ales în statele din sud, furturile cu precădere în regiunile industriale (în special pe coasta de est și de-a lungul fluviilor Mississippi, Illinois ori Missouri) și spargerile în sud și vest. Subcultura din sud ar fi explicat permanența omucidului, dar nicio teorie nu a valorificat asemenea date.

Al doilea nivel de abordare l-a constituit compararea criminalității dintre orașe, dar rezultatele cercetărilor lui Ogburn, realizate în 1935, în 62 orașe, în tentativa de a stabili o corelare între criminalitate și 24 de variabile cauzale nu au diferit de cele relevate în veacul al XIX-lea: criminalitatea pare a merge mai ales alături de factorul economic.

Alte investigații au relevat factori de influență precum slaba rată a populației albe, care pare legată de crimele împotriva proprietății, ratele suicidului și divorțurilor, omorurilor și agresiunilor. Această abordare rămânea însă la nivel macro și s-a dovedit incapabilă să aducă instrumente operante în lupta împotriva criminalității.

În fine, observarea pe arii mici apare în anii 1950-1960 și a avut ca obiect determinarea prezenței factorilor sociali statistici independenți, care pot să genereze situații criminologice endemice. Ele au oferit rezultate contradictorii și inexploatabile.